

Sygn. akt III RC 198/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie:

Przewodniczący: SSR Katarzyna Czerwińska

Protokolant: Anna Królikowska

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2016 roku w Zgierzu

na rozprawie

sprawy z powództwa B. M.

przeciwko A. M.

o ustalenie, iż obowiązek alimentacyjny wygaś

1/ ustala, iż obowiązek alimentacyjny B. M. wobec jego córki A. M. określony ugodą zawartą przez strony w dniu 13 marca 2014r. przed Sądem Rejonowym w Zgierzu w sprawie III RC 426/13 w kwocie 700 zł miesięcznie wygaś z dniem 30 kwietnia 2016r.;

2/ oddała powództwo w pozostałej części.

Sygn. akt III RC 198/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 maja 2015 roku B. M. wniósł o ustalenie, iż jego obowiązek alimentacyjny względem pełnoletniej córki A. M. wygaś. (pозew k. 2)

Pozwana A. M. w odpowiedzi na pozew z dnia 13 lipca 2015 roku nie uznała powództwa. (k. 15 – 16)

Na rozprawie w dniu 12 stycznia 2016 roku powód poparł powództwo o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego wobec A. M. z dniem ukończenia przez pozwaną 25 – go roku życia. Pozwana zaś nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie. (protokół k. 44)

Następnie na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2016 roku strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie. (protokół k. 54)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana A. M. urodzona (...) pochodzi ze związku (...). (okoliczność bezsporna)

Ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Zgierzu w dniu 13 marca 2014 roku w sprawie o sygnaturze akt III RC 426/13 B. M. zobowiązał się płacić na rzecz córki A. M. alimenty w podwyższonej wysokości po 700 złotych miesięcznie, płatne z góry do 20 – go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności każdej należności, do rąk A. M., poczynając od dnia 1 marca 2014 roku. (akta III RC 426/13 w załączeniu)

W dacie wydania orzeczenia zasądzającego alimenty w wysokości 700 zł, B. M. otrzymywał emeryturę w wysokości 2150,91 zł. Natomiast na koszty jego utrzymania składały się takie wydatki jak opłaty za czynsz (300 zł), energię elektryczną (50 zł), gaz (50 zł), wyżywienie (700 zł), odzież (100 zł). Ponadto powód na zakup lekarstw przeznaczał ok. 300 zł. Pozostawał on wówczas pod opieką lekarzy specjalistów z powodu problemów zdrowotnych. Powód posiadał orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. (akta III RC 426/13 w załączeniu)

A. M. natomiast w toku sprawy alimentacyjnej III RC 426/13 mieszkała wraz z matką B. P., z którą prowadziła wspólne gospodarstwo domowe. Matka pozwanej otrzymywała emeryturę w wysokości ok. 1120 zł. Pozwana studiowała wówczas prawo na Uniwersytecie (...) w trybie dziennym, była na trzecim roku. Na koszty utrzymania domu, w którym mieszkała pozwana wraz z matką składały się takie wydatki jak zakup opału (ok. 167 zł miesięcznie), energia elektryczna (100 zł), woda (80 zł), wyżywienie (600 zł) – w sumie 474 zł na osobę miesięcznie. Ponadto pozwana ponosiła koszty zakupu odzieży (ok. 30 zł miesięcznie), książek i kserokopii niezbędnych na studia (25 zł miesięcznie). A. M. posiadała głęboką wadę wzroku, wymagającą wymiany szkieł co kilka lat – koszt wymiany okularów stanowił wydatek ok. 1000 zł. (akta III RC 463/13 w załączeniu)

Obecnie powód B. M. otrzymuje emeryturę w wysokości 2213,61 zł. Pozostaje pod opieką przychodni naczyniowej, urologicznej i kardiologicznej. Posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Niekiedy finansowo pomagają mu dorośli synowie. Powód mieszka sam, miesięczne opłaty obejmują czynsz (300 zł), energia elektryczna (60 zł), gaz (50 zł), abonament telewizyjny (40 zł), telefon (40 zł). Powód co do zasady nie wyjeżdża na wakacje, raz był w sanatorium w C.. Wyjazd finansowany był przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Ponadto B. M. ma problemy zdrowotne z krążeniem, kręgosłupem, a także z chodzeniem. Na zakup lekarstw wydaje średnio 150 zł. (pозew k. 2; pismo dnia 10 czerwca 2015 roku k. 8; decyzja ZUS k. 31; orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 32; wyniki badań k. 33 – 36, 40; karty informacyjne k. 37 – 40, 42; zeznania pozwanego k. 54 v.)

Pozwana A. M. ma obecnie 25 lat i nadal jest na trzecim roku studiów prawniczych na Uniwersytecie (...) – tryb dzienny. W październiku 2010 roku pozwana rozpoczęła studia na Uniwersytecie (...) na kierunku administracja stacjonarna i pierwszy rok zaliczyła w dniu 15 lipca 2011 roku. Następnie od października 2011 roku kontynuowała studia na drugim roku prawa, którego nie zaliczyła. W roku akademickim 2012/2013 powtarzała drugi rok studiów i zaliczyła go w dniu 7 stycznia 2014 roku, jednocześnie uzyskując wpis na trzeci rok studiów w roku akademickim 2013/2014. W dniu 21 listopada 2014 roku nie uzyskała zaliczenia trzeciego roku studiów i została skreślona z listy studentów w dniu 12 grudnia 2014 roku. W październiku 2015 roku wznowiła studia na Uniwersytecie (...) i jest studentką trzeciego roku prawa stacjonarnego. Ponadto pozwana próbowała kontynuować naukę na Uniwersytecie J. w K., w związku z tym studentką tej uczelni była w okresie od października 2014 roku do grudnia 2015 roku. Zrezygnowała ze studiów i została skreślona z listy studentów. Mieszkała wówczas w akademiku w K.. Podczas pobytu w K. utrzymywała się z alimentów od powoda w kwocie 700 zł oraz stypendium socjalnego w wysokości 600 zł. (informacja (...) k. 52; zaświadczenie UJ k. 53; zeznania pozwanej k. 55)

Na miesięczne koszty utrzymania pozwanej składają się wydatki związane z dojazdem na uczelnię (140 zł), materiały na uczelnię – kserokopie (40 zł), wyżywienie (500 zł), odzież (100 zł), energia elektryczna (300 zł), zakup środków czystości i kosmetyków (100 zł). Pozwana nie chodzi do kina i teatru. (zeznania pozwanej k. 55)

Relacje powoda z pozwaną córką nie są poprawne, sprowadzają się głównie do kwestii finansowych. Strony w zasadzie nie utrzymują ze sobą kontaktu. (zeznania powoda k. 45, 54 v., 55 v.; zeznania pozwanej k. 46)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 133 § 1 krio rodzice zobowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Stosownie do art. 133 § 3 krio rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dziecka - stanowiący uszczegółowienie ogólnego obowiązku troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i należytego przygotowania go, odpowiednio do jego uzdolnień, do pracy zawodowej - nie jest ograniczony żadnym sztywnym terminem i nie jest również związany ze stopniem wykształcenia w tym sensie, że nie ustaje z chwilą osiągnięcia przez dziecko określonego stopnia podstawowego czy średniego wykształcenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 1999r., III CKN 199/99, LEX nr 503217). Jednakże przy orzekaniu o obowiązku alimentacyjnym rodziców wobec dziecka, które osiągnęło pełnoletniość - jak wskazał na to Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 14 listopada 1997r. III CKN 257/97 (OSNC 1998 z. 4, poz. 70) - należy brać pod uwagę, czy wykazuje ono chęć dalszej nauki oraz czy jego osobiste zdolności i cechy charakteru pozwalają na rzeczywiste kontynuowanie przez nie nauki. (uzasadnienie do wyroku SN III CKN 199/99).

Przedmiotem oceny w niniejszej sprawie winno być zatem rozważenie czy łożone przez powoda alimenty skutkują dla niego nadmiernym uszczerbkiem oraz czy pozwana A. M. dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd uznał, iż A. M. nie dokłada należytej staranności w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymywania się oraz, że stan ten jest wynikiem okoliczności niewątpliwie zależnych od pozwanej. Potwierdza to przede wszystkim okoliczność zmieniania przez pozwaną uczelni, rezygnacja z jednej uczelni, później podejmowanie nauki na tym samym kierunku na drugiej i powrót na poprzednią, co niewątpliwie nadmiernie wydłużyło okres pobierania nauki. Takie, a nie inne decyzje podejmowane przez pozwaną spowodowały, że obecnie jest ona nadal na trzecim roku prawa, tak jak to miało miejsce w dacie zasądzenia ostatnich alimentów tj. w marcu 2014 roku. A zatem w zasadzie w okresie 2 lat pozwana nie poczyniła żadnych postępów w nauce. Nie ukończyła poszczególnych etapów edukacji w okresie przewidzianym programem studiów. Pozwana – w ocenie Sądu – nie dokłada należytych starań, aby uzyskać możliwość chociażby częściowego samodzielnego utrzymania się. Nie uzyskuje też takich wyników, które pozwoliłyby jej na uzyskanie stypendium naukowego, co więcej pozwana nawet nie przyznała, że powtarzała zarówno drugi jak i trzeci rok studiów, o tym fakcie Sąd powziął wiadomość z zaświadczeń wystawionych przez uczelnię, zaś A. M. decyzję o zmianie uczelni uzasadniała wyższym poziomem nauczania na Uniwersytecie J.. Dodatkowo należy podkreślić, iż pozwana winna wcześniej, zanim przeniesie się do innego miasta i na inną uczelnię sprawdzić wszystkie wymagania uczelni dotyczące możliwości przepisania ocen, co było rzekomo powodem powrotu pozwanej na (...). Swoim lekkomyślnym działaniem pozwana nie tylko straciła rok nauki, ale z całą pewnością poniosła większe wydatki, aniżeli by poniosła w tym czasie nadal mieszkając z matką i studiując w Ł.. Gdyby pozwana studiowała normalnym trybem, bez zmieniania uczelni, powtarzania roku, wówczas ukończyłaby studia w 2016 roku, w obecnym stanie rzeczy okres ten przedłużył się o dwa lata i planowany termin ukończenia studiów to rok 2018, jednakże oczywiście w obliczu licznych zmian dokonywanych przez pozwaną, daty tej nie sposób uznać za pewną w kontekście definitywnego zakończenia nauki.

Takie stany faktyczne, jakie mające miejsce w przedmiotowej sprawie, tj. nadmiernie wydłużający się czas pobierania nauki poza przyjęte ramy programowe, powtarzanie lat nauki na uczelni z własnej winy i wskutek tego nie ukończenie studiów w przewidzianym okresie, niewątpliwie powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu obowiązku rodziców do alimentowania pełnoletniego dziecka. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 1980 roku, III CRN 144/80; wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 30 października 2013 roku, I Ca 384/13)

W ocenie Sądu brak jest podstaw, ażeby obciążać powoda obowiązkiem alimentacyjnym, skoro pozwana nie dokłada należytych starań w celu usamodzielnienia się i uzyskania możliwości zarobkowych. Z takim podejściem do obowiązków pozwana może studiować jeszcze kilka lat. Ponadto Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego, że nie można zakładać, że stacjonarne studiowanie zawsze wyłącza możliwość samodzielnego utrzymania się studenta przez własną pracę zarobkową. Przerwanie alimentowania pozwanej zaś nie jest równoznaczne z uniemożliwieniem jej kontynuowania studiów. Nie znajduje to przede wszystkim oparcia w ustaleniach faktycznych. Powszechnie wiadomo, że część studentów, nawet pochodzących z zamożniejszych rodzin pracuje zarobkowo. W miastach akademickich, a takim niewątpliwie jest Ł., spotyka się studentów pracujących w restauracjach, barach, biurach czy innych miejscach. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1998 roku, I CKN 853/97)

Znalezienie przez pozwaną pracy, nawet w minimalnym wymiarze pozwoliłoby jej uzyskać środki chociażby na częściowe zaspokojenie potrzeb. Pozwana zajęcia ma przecież w tygodniu po kilka godzin dziennie, a zatem pozostały czas mogłaby poświęcić na naukę, w weekendy zaś może podjąć jakąkolwiek pracę dorywczą dzięki czemu miałaby kilkaset złotych na swoje utrzymanie. Zresztą należy podkreślić, że intensywnej nauki wymaga przede wszystkim okres sesji egzaminacyjnej, w pozostałym czasie zaś odbywają się zajęcia, a zatem praca dorywcza nie kolidowałaby ze studiami i byłaby jak najbardziej możliwa. Ponadto w wakacje nie ma zajęć, pozwana nie wykazała jakoby w tym okresie, od kiedy studiuje tj. od 2010 roku podejmowała jakąkolwiek pracę w okresie wakacyjnym, ażeby odciążyć finansowo swoich rodziców. Z drugiej zaś strony zatrudnienie nawet weekendowe lub staż, który niekiedy nie wymaga dyspozycyjności po 8 godzin dziennie pozwoliłyby pozwanej zdobyć niezbędne doświadczenie, rozwijając posiadaną wiedzę i umiejętności, co w przyszłości ułatwiłoby jej znalezienie stałej pracy. Oczywiście jest, że studia to duży wysiłek umysłowy, nie mniej należy brać pod uwagę że nie może on trwać w nieskończoność, obciążając w ten sposób niezasadnie powoda obowiązkiem płacenia alimentów. Pozwana zaś studiuje już 6 rok i w zasadzie nie jest nawet bliska zakończenia studiów. Nie sposób nie zauważyć, że pozwana nigdy nie podejmowała prób poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu, zaś swoje utrzymanie uzależnia tylko i wyłącznie od środków finansowych otrzymywanych od powoda oraz swojej matki. Co prawda rodzice winni podzielić się ze swym dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami, nie mniej jednak w przypadku dziecka pełnoletniego istotną przesłankę tego obowiązku stanowi niemożność samodzielnego utrzymania się przez dziecko, które co istotne podejmuje w tym kierunku stosowne starania, a nie jest bierne i liczy tylko na rodziców, którzy w tym konkretnym przypadku nie są osobami zamożnymi i zdrowymi i mogą finansować swoją córkę przez całe życie.

Powyższe okoliczności, przy uwzględnieniu dość biernej i roszczeniowej postawy pozwanej czynią zasadnym uznanie, że jej postępowanie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i Sąd wobec powyższego uznał, że dalsze trwanie obowiązku alimentacyjnego powoda względem A. M. jest nadużyciem przysługujących pozwanej praw. Ponadto należy zauważyć, że powód jest osobą wymagającą opieki ze względu na swój stan zdrowia i nie ma możliwości podjęcia jakiegokolwiek pracy dorywczej, zaś z powodu płacenia alimentów w wysokości w zasadzie 1/3 swojej emerytury bywa zmuszony do korzystania z pomocy swoich dorosłych synów. Nie może on natomiast w żaden sposób liczyć na jakąkolwiek pomoc czy opiekę, chociażby symboliczną ze strony swojej córki

Z uwagi na powyższe, w ocenie Sądu wystąpiły przesłanki uzasadniające ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego B. M. wobec A. M., zaś jako datę wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego przyjęto dzień 30 kwietnia 2016 roku. W pozostałym zakresie zaś powództwo zostało oddalone tj. w zakresie żądania powodowa przyjęcia daty wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego na dzień 25 urodzin pozwanej (10 kwietnia 2016 roku). W ocenie Sądu wygaśnięcie obowiązku winno nastąpić z końcem miesiąca i uzasadnionym jest, aby jeszcze za ten okres pozwana otrzymała alimenty.